

REGULERING AV FISKET ETTER LEPPEFISK I 2020

1 SAMMENDRAG

Reguleringstiltakene som ble innført i 2018 har ført til mer ro i fisket, og et totaluttak i tråd med anbefalingene fra Havforskningsinstituttet. Fiskeridirektøren ønsket i stor grad å videreføre 2018-reguleringene i 2019 for å se effektene av og følge opp allerede innførte reguleringstiltak. En gjennomgang av leppefisksesongen 2019 viser at det er behov for å arbeide for en høyere etterlevelse av regelverket og å få på plass reguleringselementer som allerede er gjeldende i fiskeriet. Vi ønsker derfor i hovedsak å videreføre 2019-reguleringene i 2020, og ha fokus på at reguleringene følges opp.

Det er et grunnleggende hensyn i forvaltningen at utforming og bruk av høstingsredskaper skal forsøke å redusere skadevirkninger på andre arter enn målarten. Høstning av leppefisk skal skje så skånsomt som mulig. Fiskeridirektøren tilrår derfor at det innføres et krav til sirkelformet inngang med indre diameter som ikke er større enn 60 mm, og at bruken av ruser til fangst av leppefisk utfases.

Det foreslås en totalkvote på 18 millioner leppefisk.

Det foreslås at åpningsdatoer, sluttdatoer og redskapsbegrensning videreføres. Vi foreslår også å videreføre kravet om å sende inn leveringsavtale elektronisk til Fiskeridirektoratet, men at fristen for innsending settes til *før det startes fiske med fartøyet*.

For å kunne følge opp fisket på en mer hensiktsmessig måte, er det behov for posisjonsrapporter allerede fra 2020. Fiskeridirektøren foreslår at alle fartøy som skal fiske leppefisk i 2020 er utstyrt med AIS.

Interessen for å delta i fisket etter leppefisk innenfor ungdomsfiskeordningen er høy, og fiskeridirektøren anbefaler at alle ikke-merkeregistrerte fartøy som skal delta i fisket etter leppefisk skal være registrert i Småbåtregisteret til Redningsselskapet eller i Skipsregisteret.

2 FISKET I 2018

Totalkvoten av leppefisk var satt til 18 millioner leppefisk. Totalkvoten var geografisk fordelt på tre områder, Sørlandet¹, Vestlandet og nord for 62°N. De geografisk fordelte kvotene var fordelt med 90 % til lukket gruppe og 10 % til åpen gruppe.

¹ Ved fastsetting av de geografiske kvotene i 2018 omfatter Sørlandet kyststrekningen fra grensen mot Sverige til og med Agder fylke og Vestlandet ble definert som kyststrekningen fra og med Rogaland til 62°N. Denne inndelingen samsvarer ikke med inndelingen i datagrunnlaget. De andre årene totalkvoten har vært geografisk fastsatt har Sørlandet omfattet kyststrekningen fra grensen mot Sverige til Varnes fyr på Lista og Vestlandet definert som kyststrekningen fra Varnes fyr på Lista til 62°N. Denne inndelingen samsvarer med definisjonen av

Tabell 2.1. Kvote, fangst og førstehandsverdi i 2018, per 10. oktober 2019.

	Kvote (1000 stk)	Fangst (1000 stk)	Utnyttelse (%)	Verdi (1000 kr)
Sørlandet	4 000	3 746	94 %	50 945
Lukket gruppe	3 600	3 317	92 %	45 437
Åpen gruppe	400	429	107 %	5 508
Åpen gruppe		300		3 972
Fritidsfiskere		78		894
Ungdomsfiske		51		642
Vestlandet	10 000	10 820	108 %	180 078
Lukket gruppe	9 000	9 680	108 %	161 402
Åpen gruppe	1 000	1 140	114 %	18 676
Åpen gruppe		763		12 980
Fritidsfiskere		199		2 895
Ungdomsfiske		178		2 801
Nord for 62°N	4 000	3 928	98 %	66 151
Lukket gruppe	3 600	3 595	100 %	60 380
Åpen gruppe	400	333	83 %	5 771
Åpen gruppe		273		4 865
Fritidsfiskere		53		788
Ungdomsfiske		7		118
Totalt	18 000	18 494	103 %	297 174

3 FISKET I 2019

Fisket etter leppefisk er regulert med totalkvote, geografiske kvoter, kvoter på fartøynivå, lukket og åpen gruppe og fredningstid. I tillegg har vi regler knyttet til minstemål, seleksjonsinnretninger, antall redskap og røkting. Mange av disse elementene har vært med siden vi startet å regulere fisket etter leppefisk i 2011. I 2018 ble lukket gruppe i fisket etter leppefisk etablert, sammen med en kombinasjon av både totalkvote og kvote på fartøynivå. I 2019 ble reguleringsopplegget fra 2018 i stor grad videreført for å høste erfaringer med allerede innførte tiltak.

I 2019 ble det innført krav til rapportering ved bruk av mellomlagingsmerd (ventemerdd) for å gjøre det enklere å utøve god kontroll av fisket etter leppefisk.

hovedområder i Fiskeridirektoratets Landings- og sluttседdelregister, og statistikken i tabell 2.1 (og de andre tabellene i dette saksfremlegget) benytter denne geografiske inndelingen for alle år.

3.1 KVOTER I 2019

Totalkvoten i 2019 var satt til 18 millioner leppefisk. Kvoten var geografisk fordelt på følgende måte;

- 4 millioner leppefisk på Sørlandet²,
- 10 millioner leppefisk på Vestlandet³, og
- 4 millioner leppefisk nord for 62°N

Kvotene var fordelt med 90 prosent til fartøy som deltar i lukket gruppe og 10 prosent til fartøy som deltar i åpen gruppe.

Det ble fastsatt en fartøykvote på 48.000 stykk leppefisk for fartøy med adgang til å delta i lukket gruppe og en maksimalkvote på 5.000 stykk leppefisk for fartøy i åpen gruppe.

3.2 DELTAKERREGULERING

3.2.1 Lukket gruppe

Fisket etter leppefisk ble lukket fra 2018⁴. For å kunne delta i lukket gruppe i fisket etter leppefisk i 2019 måtte følgende vilkår være oppfylt;

- fartøyet må ha lasteromsvolum som er mindre enn 500 m³ og være registrert i merkeregisteret
- eier av fartøyet og høvedsmann må være ført i fiskermanntallet på blad B
- fartøyet må være egnet, bemannet og utstyrt for fiske etter leppefisk
- det må foreligge leveringsavtale med godkjent kjøper. Kopi av leveringsavtalen må sendes Fiskeridirektoratet innen 1. juli 2019
- kravene til tidligere deltakelse i fisket (§ 4 i deltakerforskriften) må være oppfylt

I 2018 (per 23.10.2018) var det 378 fartøy som oppfylte vilkårene for å kunne delta i lukket gruppe i fisket etter leppefisk. Når vi så på hvor fartøyet var hjemmehørende, var den geografiske fordelingen av fartøyene følgende; 85 fartøy hjemmehørende på Sørlandet, 194 på Vestlandet og 99 fartøy hjemmehørende nord for 62°N.

Per 14. oktober 2019 er det 379 fartøy som har adgang til å delta i lukket gruppe i fisket etter leppefisk. 90 fartøy er hjemmehørende på Sørlandet, 210 fartøy på Vestlandet og 79 fartøy hjemmehørende nord for 62°N.

² På kyststrekningen fra grensen mot Sverige til Varnes fyr på Lista.

³ På kyststrekningen fra og med Varnes fyr på Lista til 62°N.

⁴ Deltakerforskriften for 2018 § 43 a. (vilkår for å delta i lukket gruppe) og § 43 b. (vilkår for å delta i åpen gruppe).

Tabell 3.2.1: Antall fartøy i lukket gruppe i fisket etter leppefisk, fordelt etter fylket fartøyet er hjemmehørende i, per 23.10.2018 og 14.10.2019.

Geografisk fordeling	Fylke	Antall fartøy	
		23.10.2018	11.10.2019
Sørlandet	Østfold	5	8
	Akershus	1	1
	Vestfold	8	7
	Telemark	4	4
	Aust-Agder	23	26
	Vest-Agder	44	44
		85	90
Vestlandet	Rogaland	52	57
	Hordaland	124	137
	Sogn og Fjordane	18	16
		194	210
Nord for 62°N	Møre og Romsdal	63	50
	Trøndelag	32	25
	Nordland	1	0
	Troms	0	1
	Finnmark	3	3
		99	79
Totalsum		378	379

For å kunne delta i fisket etter leppefisk var et av vilkårene for deltakelse at det forelå en leveringsavtale med godkjent kjøper. Kopi av leveringsavtale skulle sendes elektronisk til Fiskeridirektoratet. Det ble utviklet et eget skjema for dette formålet⁵. Elektronisk innsendte skjema dannet så grunnlag for en kontinuerlig oppdatert oversikt over fartøy som hadde sendt inn leveringsavtale.

Fristen for å sende inn leveringsavtale elektronisk var satt til 1. juli. Den elektroniske løsningen for innsending av skjema ble ikke stengt etter denne datoen. Bakgrunnen for at det var mulig å registrere seg hele fiskeperioden var at en måtte sende ny leveringsavtale dersom fartøyet med deltageradgang ble overtatt av ny eier eller deltageradgangen ble oppgitt for tildeling til annet fartøy/annen eier.

3.2.2 Åpen gruppe

For å kunne delta i åpen gruppe i fisket etter leppefisk i 2019 måtte følgende vilkår være oppfylt, jf. § 44 første ledd i deltakerforskriften:

- fartøyet må ha lasteromsvolum som er mindre enn 500 m³ og være registrert i merkeregisteret
- eier av fartøyet og høvedsmann må være ført i fiskermanntallet
- fartøyet må være egnet, bemannet og utstyrt for fiske etter leppefisk

⁵ <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Registre-og-skjema/Skjema/Leppefisk>.

- d) det må foreligge leveringsavtale med godkjent kjøper. Kopi av leveringsavtalen må sendes Fiskeridirektoratet før fartøyet starter opp med å fiske etter leppefisk
- e) under utøvelse av fangst må eier selv være høvedsmann om bord i fartøyet

Fiskeridirektoratets regionkontor kunne dispensere fra kravet om at eier må stå om bord som høvedsmann under utøvelsen av fisket i følgende tilfeller;

- dersom eier hadde tillitsverv i fiskeriorganisasjon eller offentlig verv, og vervet medfører at eier ikke kan være høvedsmann om bord i fartøyet under utøvelsen av fisket,
- eier er gravid eller har født barn for mindre enn 2 år siden, eller er i foreldrepermisjon, eller har omsorg for barn med langvarig sykdom,
- dersom eier var forhindret fra å være høvedsmann om bord på grunn av sykdom eller skade som ville kreve langvarig rehabilitering, eller
- eier er i vernepliktig førstegangstjeneste med minst ett års forutgående aktivitet i åpen gruppe.

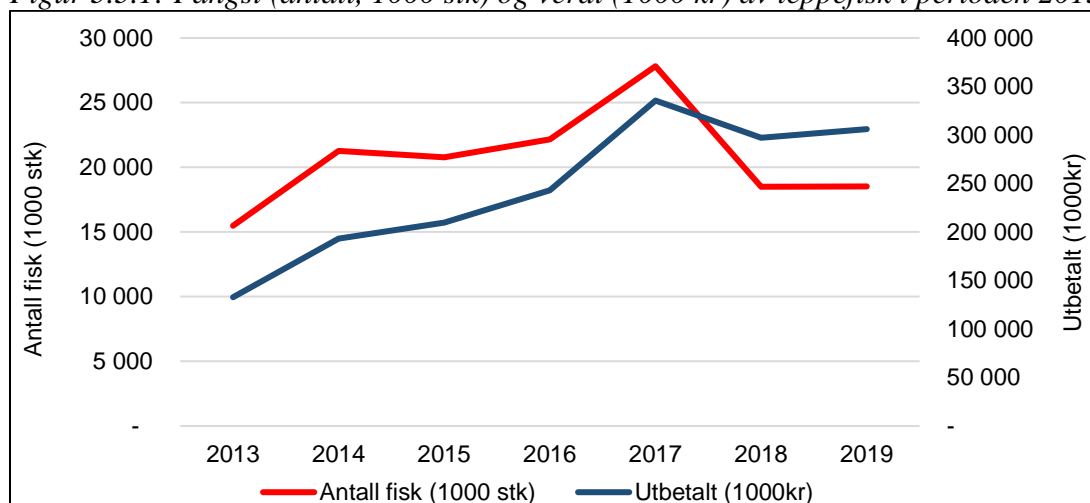
Også for fartøy som skulle delta i åpen gruppe måtte kopi av leveringsavtale sendes elektronisk til Fiskeridirektoratet, på et eget skjema utviklet for dette formålet. For fartøy som deltok i åpen gruppe var det tilstrekkelig at leveringsavtale ble sendt til Fiskeridirektoratet før en startet fiske etter leppefisk.

3.3 STATUS I FISKET I 2019

Fisket etter leppefisk åpnet 17. juli klokken 08.00 sør for 62°N og 31. juli klokken 08.00 nord for 62°N. Det var satt en felles sluttdato for hele landet, 20. oktober klokken 20.00 og en siste frist for levering av fangsten. Alle innretninger for mellomlagring av leppefisk skulle være tømt og fisken levert til kjøper innen 23. oktober klokken 20.00 (lukket gruppe) eller innen 72 timer fra en stopp i fisket.

Figur 3.3.1 viser fangst (antall) og verdi av leppefisk i årene 2013 til 2019. Per 14. oktober 2019 er det totalt fisket og landet 18,5 millioner leppefisk i 2019. Uttaket av leppefisk de siste to årene er redusert sammenlignet med fangsten i perioden 2014-2017 hvor en årlig fisket over 20 millioner leppefisk. Fisket etter leppefisk er et viktig kystnært fiskeri, og førstehåndsverdien for omsatt leppefisk i 2019 er 306 millioner kroner.

Figur 3.3.1: Fangst (antall, 1000 stk) og verdi (1000 kr) av leppefisk i perioden 2013-2019.

Kilde: Fiskeridirektoratet per 14. oktober 2019.

Reguleringen av fisket etter leppefisk skiller geografisk mellom tre områder; Sørlandet, Vestlandet (sør for 62°N) og nord for 62°N. I 2019 var de geografisk fordelte kvotene på Sørlandet og nord for 62°N satt til 4 millioner leppefisk og 10 millioner leppefisk på Vestlandet. Tabell 3.3.1 viser fangst av villfanget leppefisk fordelt på disse tre områdene.

Tabell 3.3.1: Fangst (antall, 1000 stk) av leppefisk fordelt på geografiske områder i årene 2013-2019.

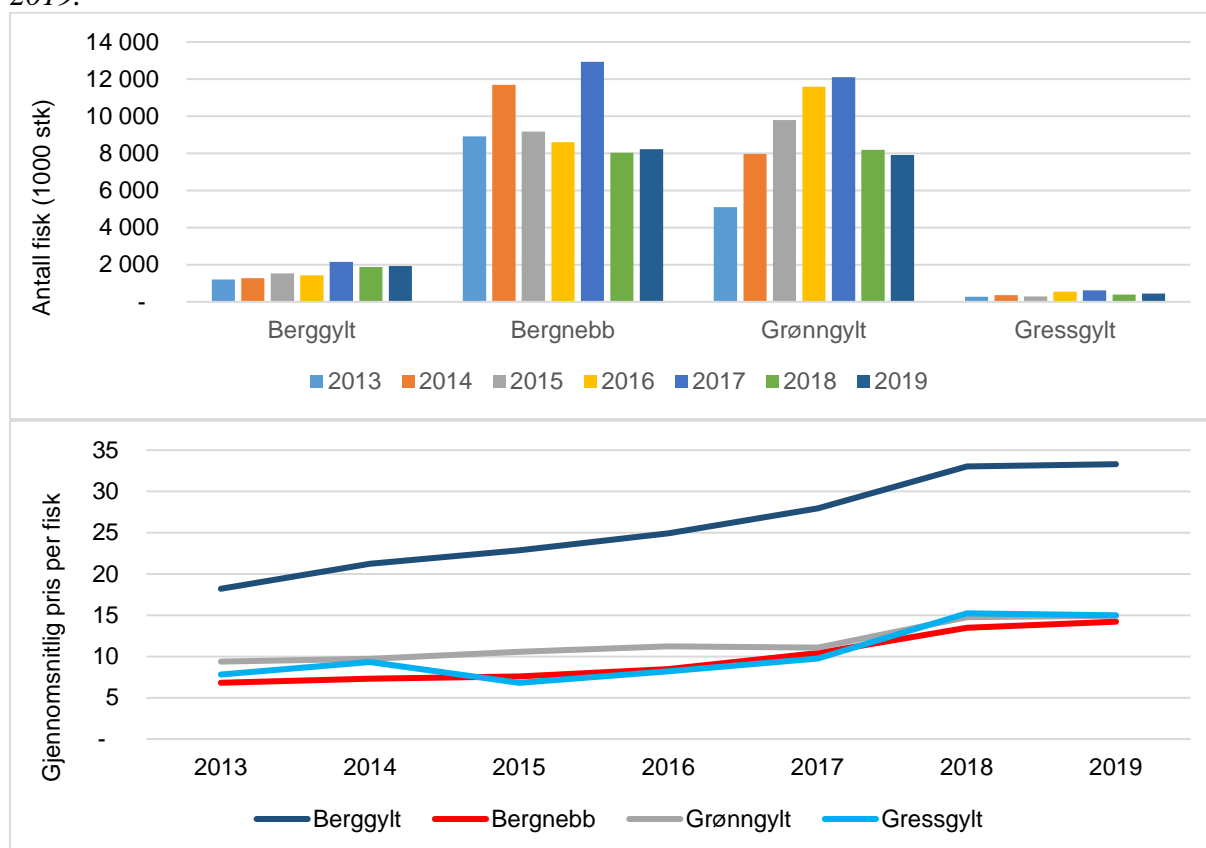
Fangstområde	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sørlandet ¹	2 764	4 351	3 737	4 271	5 348	3 746	3 801
Vestlandet	9 077	11 329	12 606	12 625	16 222	10 820	11 382
Nord for 62°N	3 647	5 586	4 438	5 275	6 248	3 928	3 343
Totalsum	15 488	21 266	20 781	22 171	27 818	18 494	18 526

Kilde: Fiskeridirektoratet per 14. oktober 2019.

¹ Fangstområde 09.

I reguleringen av fisket etter leppefisk skiller det ikke mellom de ulike leppefiskartene, og redskapen som benyttes i fisket etter leppefisk selekterer ikke på art. Hvilken art som fiskes og leveres vil også være bestemt av oppdretters etterspørsel, og av prisen fisker får for de ulike artene. De ulike leppefiskartene har ulike livstrategier, utbredelse og bestandsstørrelse, og fisketrykket kan påvirke de ulike artene på forskjellig måte. Det er derfor viktig å følge med på om det relative uttaket av arter endres slik at vi får et mer målrettet fiske mot enkelte leppefiskarter. Figur 3.3.2 gir en oversikt over antall leppefisk som er fisket og levert fordelt på art og gjennomsnittspriser.

Figur 3.3.2: Fangst (antall, 1000 stk) og gjennomsnittspris fordelt på art i årene 2013 til 2019.

Kilde: Fiskeridirektoratet per 14. oktober 2019. Det er også i perioden registrert noe fangst av rødnebb/blåstål.

Regulering av deltakelsen i fisket og fartøykvoter har som formål å gi ro i fisket for å sikre god kvalitet på fisken. Mer tid i fiskeriet gir også anledning til å drive et mer målrettet fiske mot en eller flere arter. Fangststatistikken indikerer ikke at uttaket har vridd mot enkelte arter. I 2018 og 2019 utgjør berggylte 10 prosent av totalfangsten. Til sammenligning var denne andelen 8 prosent i 2017.

3.3.1 Lukket gruppe

Fartøy med adgang til å delta i lukket gruppe i fisket etter leppefisk i medhold av deltakerforskriften kunne fiske og lande en fartøykvote på 48.000 stykk leppefisk i 2019.

Fartøyene som deltok i fisket etter leppefisk kunne fiske hvor de ville uavhengig av hvor fartøyet er hjemmehørende. Tabell 3.3.2 gir en oversikt over kvote, fangst og restkvote i lukket gruppe i 2019.

Tabell 3.3.2: Kvote (1000 stk), fangst (1000 stk) og restkvote (1000 stk) i lukket gruppe i 2019.

	Kvote	Fangst	Rest	Antall fartøy
Sørlandet	3 600	3 362	238	88
Vestlandet	9 000	10 127	-1 127	227
Nord for 62°N	3 600	3 013	587	73
Totalt	16 200	16 502	-302	381

Kilde: Fiskeridirektoratet per 14. oktober 2019.

Totalt har 381 fartøy (unike registreringsmerker⁶) deltatt i fisket etter leppefisk i lukket gruppe. 88 fartøy har registrert fangst på Sørlandet, 227 fartøy har registrert fangst på Vestlandet og 73 fartøy har registrert fangst nord for 62°N. Noen av fartøyene har fisket i flere geografiske områder.

Tabell 3.2.1 gir en oversikt over antall fartøy som har adgang til å delta i fisket etter leppefisk. Vi ser av tabellen at antall fartøy hjemmehørende på Sørlandet og Vestlandet øker noe, mens det er en reduksjon i antall fartøy hjemmehørende nord for 62°N. Tilsvarende utvikling ser vi fra tabell 3.3.2, hvor antall fartøy som fisker nord for 62°N er lavere i 2019 enn i 2018.

I en e-post av 4. september 2019 fra Fiskerlaget Sør mottok Fiskeridirektoratet en henvendelse om å refordle kvoten i lukket gruppe på Sørlandet, og om en vurdering av «politikken med refordeling ettersom bestanden er områderegulert, men kvotene ikke bundet til regionene» og om fisket på Vestlandet skulle fortsette når gruppekvoten var oppfisket.

I sakspapirene med forslag til reguleringen for 2019, viste Fiskeridirektoratet til at det er spesielt viktig med ro i dette fisket ettersom fisken skal være av god kvalitet og holdes levende for å gjøre en god jobb i oppdrettsmerdene. Dette gjelder også mht. å kunne planlegge hvordan sesongen skal gjennomføres. Fiskeridirektøren foreslo derfor at det ikke skulle refores i 2019, og at dette skulle gjelde for hele landet. Ved beregningen av fartøykvoten hadde en tatt hensyn til forslaget om at det ikke skulle gjøres endringer i reguleringsopplegget. Det antas at uttaket vil jevne seg ut når en ser flere år under ett.

Det ble ikke gjort endringer i det fastsatte reguleringsopplegget for 2019.

3.3.2 Åpen gruppe

Fartøy med adgang til å delta i åpen gruppe i fisket etter leppefisk i medhold av deltakerforskriften kunne fiske og lande en maksimalkvote på 5.000 stykk leppefisk i 2019.

Tabell 3.3.3 gir en oversikt over kvote (antall), fangst og restkvote i åpen gruppe i 2019, samt informasjon om når fisket ble stoppet.

⁶ 379 deltakeradganger, men dersom fartøy har skiftet registreringsmerke i sesongen vil dette skroget bli talt flere ganger.

Tabell 3.3.3: Kvote (1000 stk), fangst (1000 stk), rest (1000 stk) og stopp i fisket i åpen gruppe i 2019.

	Kvote	Fangst	Rest	Stopp i fisket	Frist for landing av fangsten
Sørlandet	400	439	-39	7. august kl. 20.00	10. august kl. 20.00
Vestlandet	1 000	1 255	-255	5. august kl. 20.00	8. august kl. 20.00
Nord for 62°N	400	330	70	Fisket ble ikke stoppet	

Kilde: Fiskeridirektoratet per 14. oktober 2019.

De geografiske kvotene er fordelt med 10 prosent til fartøy i åpen gruppe, dette tilsvarer 1,8 millioner leppefisk, fordelt med 400.000 leppefisk på Sørlandet, 400.000 leppefisk nord for 62°N og 1 million leppefisk på Vestlandet. Nord for 62°N var fisketakten slik at det ikke ble nødvendig å stoppe fisket i åpen gruppe.

Kvoten til åpen gruppe skal, i tillegg til å dekke fangsten til merkeregistrerte fartøy som deltar i åpen gruppe i medhold av deltakerforskriften, dekke fangsten i fritidsfiske og i ungdomsfiskeordningen.

Totalt har 255 merkeregistrerte fartøy deltatt i fisket etter leppefisk i åpen gruppe. Nesten 150 ikke-merkeregistrerte fartøy (fritidsfiskere) har fisket og landet 380.000 leppefisk. I tillegg er det fisket 435.000 leppefisk innenfor ungdomsfiskeordningen.

Tabell 3.3.4: Fangst av leppefisk i åpen gruppe i årene 2018 og 2019.

		Antall fisk (1000 stk)	
		2018	2019
Sørlandet	Fritidsfiske	78	97
	Ungdomsfiske	51	61
	Åpen gruppe	300	281
	Total	429	439
Vestlandet	Fritidsfiske	199	198
	Ungdomsfiske	178	363
	Åpen gruppe	763	694
	Total	1 140	1 255
Nord for 62°N	Fritidsfiske	53	82
	Ungdomsfiske	7	11
	Åpen gruppe	273	237
	Total	333	330
Totalt åpen gruppe		1 902	2 024

Kilde: Fiskeridirektoratet per 14. oktober 2019.

Det finnes ikke et register som gir en oversikt over de fartøyene som fyller vilkårene for å delta i åpen gruppe i fisket etter leppefisk. Fiskeridirektoratet får først informasjon om hvem som faktisk deltar i åpen gruppe når det skrives landings- og sluttsett. For å ha en oversikt over fartøy som planla å delta i åpen gruppe, ble det for 2019 besluttet at fiskere med fartøy i åpen gruppe skulle sende kopi av leveringsavtale til Fiskeridirektoratet før fisket startet opp.

Fritidsfiskere sender kopi av leveringsavtale sammen med søknad om tillatelse til å delta i fisket etter leppefisk. Det samme gjør ungdom som deltar under ungdomsfiskeordningen.

4 BESTANDSSITUASJONEN

Frem til og med 2015 ga innsamlede data ikke grunnlag for bekymring for det økende fisketrykket. I 2016 ga Havforskningsinstituttet følgende anbefaling; «*Basert på en helhetsvurdering av bestandssituasjonen med de bestandsindikatorerne vi har, og inntil vi får bedre kunnskap om fisket, bestandsstørrelser, bestandsdynamikk og leppefiskens betydning i økosystemet, bør det ikke tillates ytterligere økning i fiskeinnsats og beskatning på Sørlandet og nord for Stad. På Vestlandet sør for Stad bør innsatsen reduseres med ca. 15-20%*».

Havforskningsinstituttet har holdt fast på at det ikke er grunnlag for å anbefale en ytterligere beskatning enn den som ble anbefalt i 2016. I brev av 7. oktober 2019 om kunnskapsstøtte til 2020 sesongen skriver Havforskningsinstituttet at lukking av fisket og innføring av total- og fartøyskvoter har bidratt til en klar reduksjon i innsats og uttak av leppefisk i forhold til årene før, og er blitt mer i tråd med rådene for uttak gitt av Havforskningsinstituttet⁷.

Det er i hovedsak bergnebb, berggylte, gressgylt og grøngylt som benyttes som rensefisk. Havforskningsinstituttet anbefaler at det innføres minstemål og maksimalmål som reflekterer artenes biologi og livshistorie. Tabellen nedenfor er kopi av tabell 3 i brev av 7. oktober 2019 fra Havforskningsinstituttet, og er en oversikt over minste- og maksimalmål som reflekterer artens biologi⁸.

Tabell 4.1; Havforskningsinstituttets råd for minste- og maksimalmål i fisket etter leppefisk som reflektere artens biologi.

Art	Maks alder - størrelse	Lengde ved kjønnsmodning	Minstemål 2018	RÅD: Minstemål - maks mål
Berggylte	29 år - 50 cm	Hunner: 20-24 cm Hanner: 32-40 cm	14 cm	Min 22 - maks 28 cm
Grøngylte	9 år - 25 cm 4 år - 25 cm (Sørlandet)	Hunner: 9-12 cm Hanner: 13 -16 cm Snikerhanner: 7-10 cm	12 cm	Vestlandet og Midt-Norge: min: 12 maks: 17 cm Alternativ: Minstemål økes til 13 cm
				Sørlandet: min 12 cm
Bergnebb	20 år - 21 cm	6-9 cm	11 cm	Min 11 cm - Maks 14 cm Alternativ: min 12 cm
Rødnebb/Blåstål	10 år - 30 cm	Hunner: 12-15 cm Hanner: 22-25 cm	11 cm	Min 11 cm - Maks 20 cm
Grasgylte	10 år - 20 cm	7-10 cm	11 cm	11 cm

Kilde: Regulering av fisket etter leppefisk i 2020 – forberedelse til 2020 sesongen. Havforskningsinstituttet 2019.

For 2019-sesongen ga Havforskningsinstituttet råd om kvoter per art. Basert på at Fiskeridirektoratet har valgt å ikke innføre et reguleringsopplegg med kvote på den enkelte art, gis det nå råd om felles kvote for alle arter per område; 4 millioner leppefisk for

⁷ «Regulering av fisket etter leppefisk i 2020 – forberedelse til 2020 sesongen», Havforskningsinstituttet 2019. Vedlagt.

⁸ Se også tabell 1 i brev av 23. oktober 2018 fra Havforskningsinstituttet, med nærmere utdyping for hver art (vedlegg til sak 20/2018).

Sørlandet, 10 millioner leppefisk på Vestlandet og 4 millioner leppefisk nord for 62°N. Gjennomført datainnsamling tyder på at fiskepresset er størst på Vestlandet, og Havforskningsinstituttet anbefaler at det settes inn tiltak for å sikre at kvoten på 10 millioner leppefisk på Vestlandet ikke overstiges.

Med en felles kvote for alle artene, kan fisket rettes mer målrettet mot berggylte som har mye høyere førstehåndsverdi enn de andre leppefiskartene. Basert på en totalvurdering av trender i forsøksfisket, samt at nåværende minstemål ikke tar høyde for berggyltens sårbare livshistorie, anbefaler Havforskningsinstituttet at uttaket av berggylte reduseres. Dette kan gjøres med økt minstemål og innføring av maksimalmål, og redusere inngangsåpningene i ruser og teiner⁹.

5 REGULERING AV DELTAKELSEN I 2020

Deltakerforskriften for 2020¹⁰ ble sendt på høring 13. september, og fristen for tilbakemeldinger er satt til 25. oktober 2019. I høringsforslaget legges det i hovedsak opp til en videreføring av gjeldende bestemmelser for deltakelse i 2019, men at det innføres øvre lengdegrenser for fartøyene i lukket og åpen gruppe. Det foreslås en øvre grense på 14,99 meter i fisket etter leppefisk i lukket gruppe. Per 3. september 2019 var det ingen fartøy i lukket gruppe som var større enn 14,99 meter. I åpen gruppe foreslås det en øvre lengdegrense på 11 meter. Per 3. september er det 3 fartøy som har deltatt i åpen gruppe i fisket etter leppefisk som er over 11 meter. Det foreslås en overgangsordning for disse fartøyene slik at de ikke stenges ute fra sin yrkesutøvelse.

Fiskeridirektøren legger på bakgrunn av høringsforslaget til grunn at 379 fartøy (ref. tabell 3.2.1) kan delta i lukket gruppe i fisket etter leppefisk i 2020.

I år var det krav om at alle fartøy som skulle delta i fisket etter leppefisk måtte sende kopi av leveringsavtale med godkjent kjøper til Fiskeridirektoratet. For fartøy som skulle delta i lukket gruppe var fristen for å sende inn leveringsavtale satt til 1. juli¹¹. Videre var det krav om at kopi av ny leveringsavtale skulle sendes inn dersom fartøy med deltakeradgang i lukket gruppe skiftet eier. Fiskeridirektøren foreslår å videreføre dette kravet til å gjelde også i 2020, men at fristen settes til *før det startes fiske med fartøyet*.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre kravet i lukket gruppe om at leveringsavtale for 2020 med godkjent kjøper må sendes elektronisk til Fiskeridirektoratet. Det foreslås at det ikke settes en tidsfrist for innsending, men at fisket ikke kan starte før leveringsavtale er sendt inn og fisker er ført på Fiskeridirektoratets oversikt på fiskeridir.no.

For åpen gruppe foreslår fiskeridirektøren at fisket kan starte etter at leveringsavtale for 2020 med godkjent kjøper er sendt elektronisk til Fiskeridirektoratet og fisker er ført på Fiskeridirektoratets oversikt på fiskeridir.no.

⁹ «Kunnskapsstøtte – anbefaling om redusert inngangsstørrelse i teiner i fisket etter leppefisk». Havforskningsinstituttet 2019.

¹⁰ Brev av 13. september 2019 om Høring av deltakerforskriften for 2020 (19/9638).

¹¹ 25. mars 2019 ble datoen endret fra 1. mai 2019 til 1. juli 2019.

6 FORSLAG TIL REGULERING AV UTTAK OG UTØVELSE AV FISKET FOR 2020

6.1 TOTALUTTAKET

Havforskningsinstituttet anbefaler at fiskeinnsats og beskatning på Sørlandet og nord for Stad holdes på 2015 nivået. På Vestlandet sør for Stad anbefaler Havforskningsinstituttet at innsatsen reduseres med ca. 15-20 % sammenlignet med 2015 nivået. Denne anbefalingen tilsvarer et totalt uttak på 18 millioner leppefisk.

Havforskningsinstituttet viser i sin kunnskapsstøtte til at de «anser kvotereguleringer på leppefisk som en metode for å kontrollere innsatsen. Det er viktig å understreke at kvotene **ikke** reflekterer et anslag på bærekraftig uttak for alle arter i alle områder, men baserer seg på at en videre ekspansjon i fisket bør begrenses inntil man har fått bedre kunnskap om bestandenes tåleevne til fiskeri».

Fra 2018 er fisket regulert med kombinasjon av totalkvote og kvote på fartøynivå. Sammen med en lukking av fisket etter leppefisk har dette reguleringsopplegget ført til at det har vært mer ro i fisket, og uttaket har vært mer i tråd med rådet fra Havforskningsinstituttet. For å sikre forutsigbarhet for både fiskere og kjøpere, slik at de kan ha fokus på kvaliteten til leppefisken, ønsker vi i størst mulig grad å videreføre årets reguleringer.

Fiskeridirektøren foreslår at det fastsettes en totalkvote som gjelder for alle arter av leppefisk i 2020.

Fiskeridirektøren foreslår at totalkvoten for 2020 settes til 18 millioner leppefisk.

Det er store geografiske forskjeller med hensyn til deltakelse, fisketrykk og fangstmengde. Fangsten i de enkelte områdene avhenger av flere faktorer, men dersom det er lite tilgang til fisk i et geografisk område pga. bestandssituasjonen er det lite hensiktsmessig at fisketrykket blir flyttet til et annet geografisk område. Det kan også være andre omliggende faktorer som har betydning for hvor en ønsker å fiske. Det er derfor hensiktsmessig å beholde den geografiske fordelingen av kvotene.

Fiskeridirektøren foreslår at totalkvoten fordeles geografisk på tre områder.

Fiskeridirektøren foreslår at det fastsettes følgende kvoter:

- 4 millioner leppefisk på kyststrekningen fra grensen mot Sverige til Varnes fyr på Lista (Sørlandet),
- 10 millioner leppefisk på kyststrekningen fra Varnes fyr på Lista til 62°N (Vestlandet), og
- 4 millioner leppefisk nord for 62°N.

Fiskeridirektøren foreslår at kvotene fordeles med 90 % til fartøy som deltar i lukket gruppe og 10 % til fartøy som deltar i åpen gruppe.

6.2 KVOTER PÅ FARTØYNIVÅ

Fartøy som deltar i lukket gruppe kunne i 2019 fiske og lande en fartøykvote på 48.000 stykk leppefisk. Fartøy som deltok i åpen gruppe i 2019 kunne fiske og lande en maksimalkvote på 5.000 stykk leppefisk.

Fiskeridirektøren foreslår å regulere fisket etter leppefisk i 2020 med kvote på fartøynivå.

6.2.1 Lukket gruppe

Per 14. oktober 2019 har 379 fartøy adgang til å delta i lukket gruppe. Det er ingen begrensning mht. hvor fartøyene kan fiske sin tildelte kvote. Men fordi dette er et kystnært fiskeri med små fartøy, vil sannsynligvis de fleste av fartøyene fiske i nærheten av der hvor fartøyet er hjemmehørende. Tabell 6.2.1 viser at de fleste fartøyene fisker i samme fangstområde som fartøyet er hjemmehørende i.

Tabell 6.2.1: Fangst av leppefisk fordelt på fangstområde og det geografiske området fartøyet er hjemmehørende i, 2019.

Fangstområde	Fartøyet hjemmehørende	Antall fisk (1000 stk)
Sørlandet	Nord for 62°N	267
	Sørlandet	3 243
	Totalt	3 510
Vestlandet	Nord for 62°N	48
	Sørlandet	403
	Vestlandet	9 755
	Totalt	10 206
Nord for 62°N	Nord for 62°N	2 974
	Sørlandet	72
	Vestlandet	2
	Totalt	3 048

Kilde: Fiskeridirektoratet 24. oktober 2019.

Basert på antakelsen om at fartøyene fisker i det fangstområde fartøyet er hjemmehørende i, har vi tabell 6.2.2 beregnet utdelt kvantum og overregulering i de tre geografiske områdene med fartøykvoten i 2019-reguleringen, 48.000 stykk leppefisk.

Tabell 6.2.2: Oversikt over kvotesituasjonen i de tre geografiske områdene i lukket gruppe, alle kvantum er oppgitt i antall leppefisk. Det er tatt utgangspunkt i en fartøykvote på 48.000 stykk leppefisk.

Fangstområde	Kvote per område	Antall fartøy ¹	Utdelt kvantum	Over regulering	Kvantum flatt per fartøy
Sørlandet	3 600 000	90	4 320 000	20 %	40 000
Vestlandet	9 000 000	210	10 080 000	12 %	42 857
Nord 62N	3 600 000	79	3 792 000	5 %	45 570
Totalt	16 200 000	379	18 192 000	12 %	42 744

¹ Kilde: Merke- og deltakerregisteret per 14. oktober 2019.

Totalt var fartøykvoten i 2019 overregulert med 12 %. Dersom vi antar at alle fartøyene fisker der hvor fartøyet er hjemmehørende, viser tabell 6.2.2 utdelt kvantum i de tre geografiske områdene.

Et fartøy kan fiske tildelt kvote i alle de tre geografiske områdene, uavhengig av hvor fartøyet er hjemmehørende. Dersom vi fastsetter ulike fartøykvoter i de tre geografiske områdene, kan fartøyene drive kvotetilpasning ved å flytte fiskeriaktiviteten mellom geografiske områder. Med en slik situasjon vil det være vanskelig å følge opp fartøyene mht. hva de har i kvote, og vi kan komme i en situasjon der beregningsgrunnlaget for fartøykvoten avviker mye fra deltakelsen i det aktuelle området. Ut i fra en samlet vurdering anbefaler derfor fiskeridirektøren at det fastsettes like fartøykvoter for alle fartøy i lukket gruppe.

Det er flere element som påvirker i hvor stor grad den enkelte utnytter fartøykvoten sin; tilgangen på leppefisk, temperatur, værforhold osv. Det kan derfor være utfordrende å treffe med en fartøykvote som fastsettes før sesongen starter. Lukket gruppe hadde per 28. oktober fisket og landet 16,8 millioner leppefisk. På Sørlandet har 40¹² fartøy fisket fartøykvoten på 48.000 leppefisk eller hadde mindre enn 1.000 fisk igjen på kvoten, dette utgjør 45 prosent av fartøyene som deltok i fisket. Tilsvarende har 85 prosent av de fartøyene som deltok på Vestlandet fisket minst 47.000 leppefisk. Nord for 62°N har 63 % av fartøyene fisket over 47.000 leppefisk. Fiskeridirektøren foreslår at nivået på fartøykvoten videreføres, og settes til 48.000 leppefisk i 2020. I dette forslaget er det tatt hensyn til at det ikke vil bli foretatt refordeling i 2020. Dette gjelder hele landet.

Fiskeridirektøren foreslår at fisket etter leppefisk i lukket gruppe reguleres med fartøykvoter.

Fiskeridirektøren foreslår at det fastsettes lik fartøykvote for alle fartøy.

Fiskeridirektøren foreslår at fartøykvoten fastsettes til 48.000 stykk leppefisk i 2020.

¹² Opptelling av registreringsmerker.

6.2.2 Åpen gruppe

Kvoten til åpen gruppe skal i tillegg til å dekke fisket til merkeregistrerte fartøy i åpen gruppe, også dekke fisket til ikke-merkeregistrerte fartøy som har fått tillatelse til å delta i fisket etter leppefisk (fritidsfiskere) og fisket innenfor ungdomsfiskeordningen.

Sør for 62°N åpnet fisket 17. juli i 2019. 3 uker senere ble fisket etter leppefisk i åpen gruppe i samme områder stoppet¹³. Nord for 62°N åpnet fisket 31. juli, og det har ikke vært behov for å stoppe fisket i 2019. I 2018 ble fisket i åpen gruppe på Sørlandet stoppet samme dato som i 2019. På Vestlandet ble fisket stoppet en uke tidligere i 2019 sammenlignet med 2018.

Reguleringer som legger opp til kappfiske kan gi redusert kvalitet på fisken og et høyt fisketrykk over en relativt kort tidsperiode. Sør for 62°N ble det en kort fiskesesong i åpen gruppe i 2019. For å få en lengre fiskesesong ble maksimalkvoten redusert fra 6.000 fisk i 2018 til 5.000 leppefisk i 2019¹⁴. Omsetningsgrensen for fritidsfiskernes fangst og fangst innenfor ungdomsfiskeordningen er kr 50.000 per kalenderår. Fangstverdien av leppefisk for merkeregistrerte fartøy som deltar i åpen gruppe varierer mye, og de fleste har fangstinntekt over kr. 50.000 i 2019. Fiskeridirektøren foreslår at maksimalkvoten på 5.000 stykk leppefisk videreføres.

Fiskeridirektøren foreslår at fisket etter leppefisk i åpen gruppe reguleres med maksimalkvoter.

Fiskeridirektøren foreslår at det fastsettes lik maksimalkvote for alle fartøy.

Fiskeridirektøren foreslår at maksimalkvoten fastsettes til 5.000 stykk leppefisk i 2020.

6.3 KVOTE PÅ ART

Uttaket av leppefisk er regulert som én art. Oppdretters etterspørsel etter de ulike artene og tilgjengelighet vil være bestemmende for hvilke av artene som beskattes. Også prisen fiskerne får for de enkelte artene vil kunne føre til at en fisker mer målrettet mot enkelte arter.

På grunn av den høye prisen berggylte har, har Havforskningsinstituttet uttrykt bekymring for at reguleringsopplegget kan føre til at det fiskes mer målrettet mot berggylte. I sitt råd for 2019-reguleringen anbefalte Havforskningsinstituttet derfor at det ble fastsatt en egen kvote på berggylte, og at uttaket av berggylte ble redusert med 50 % fra 2018 nivået. Dette rådet var basert på en føre-var tilnærming. Fiskeridirektøren ønsket å gjøre minst mulig endringer i reguleringsopplegget i 2019, og at ressursene skulle brukes på å følge opp allerede etablerte regler. Det ble ikke satt en egen kvote for berggylte i 2019. I Havforskningsinstituttets råd for 2020, vises det til «*I tidligere råd har Havforskningsinstituttet gitt spesifikke kvoter per art. Disse rådene har ikke blitt fulgt opp.*» Det gis derfor råd om en felles kvote per område i 2020.

¹³ Se tabell 3.3.3 om stopptidspunkt for hhv. Sørlandet (7. august) og Vestlandet (5. august) i 2019.

¹⁴ Se tabell 3.3.4 for fangst av leppefisk i åpen gruppe i 2018 og 2019.

Havforskningsinstituttet viser videre til at en felles kvote for alle arter kan være utfordrende fordi de ulike artene har ulik sårbarhet for fiske og etterspørselen varierer mellom artene. Basert på en totalvurdering av trender i forsøksfisket, samt at nåværende minstemål ikke tar høyde for artens sårbare livshistorie, anbefaler Havforskningsinstituttet at uttaket av berggylte reduseres. Dette kan gjøres med økt minstemål og innføring av maksimalmål, og ved å redusere inngangsåpningene i ruser og teiner¹⁵.

Tabell 6.3.1: Fangst (1000 stykk) av leppefisk fordelt på art i årene 2013-2019 (hele landet).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Berggylt	1 206	1 269	1 526	1 425	2 151	1 879	1 933
Bergnebb	8 907	11 685	9 165	8 612	12 937	8 040	8 382
Gressgylt	266	352	290	543	623	394	451
Grønngylt	5 106	7 957	9 798	11 591	12 102	8 181	8 018
Andel berggylte	8 %	6 %	7 %	6 %	8 %	10 %	10 %

Kilde: Fiskeridirektoratet 24. oktober 2019. I perioden er det også registrert noe fangst av rødnebb/blåstål.

Fiskeridirektoratet følger utviklingen i fangst av berggylte. Vi ser av tabell 6.3.1 at andelen berggylte av totalen er uendret fra i 2018.

Fiskeridirektøren foreslår at det ikke fastsettes en egen kvote for berggylte i 2020, men at vi fortsetter å følger med på utviklingen i artssammensetningen i fisket.

6.4 REFORDELING

På bakgrunn av erfaringer fra 2018-sesongen¹⁶, foreslo fiskeridirektøren at det ikke skulle foretas refordelinger i fisket etter leppefisk i 2019, og at dette skulle gjelde for hele landet.

Informasjonen om at det ikke skulle refordeltes i 2019 synes å ha blitt godt formidlet til næringen, og Fiskeridirektoratet har hatt få henvendelser om eventuelle refordelinger i årets sesong.

Etableringen av lukket gruppe gjør at vi har oversikt over maksimalt antall fartøy som kan delta i 2019, og dette gir et godt grunnlag for å fastsette fartøykvoter. Basert på tidligere erfaringer vet vi likevel at det kan være vanskelig å treffe «blink». Faktorer som kvoteutnyttelse, tilgjengelighet, værforhold og etterspørsel påvirker også uttaket, slik at det faktiske uttaket blir ikke nøyaktig 18 millioner fisk, men noe over eller under. Sannsynligvis vil dette jevne seg ut når en ser flere år under ett.

Fiskeridirektøren tilrår en videreføring av reguleringsopplegget, og vi at det ikke gjennomføres refordelinger i 2020.

I forslaget til kvoter under punkt 6.2 *Kvoter på fartøynivå* har vi lagt til grunn at det ikke skal gjennomføres en refordeling.

¹⁵ Regulering av fisket etter leppefisk i 2020 – forberedelse til 2020 sesongen. Havforskningsinstituttet 2019.

¹⁶ Se sak 20/2018 for begrunnelse for forslaget.

Fiskeridirektøren foreslår at det ikke skal reforderes i fisket etter leppefisk i 2020. Dette gjelder hele landet.

6.5 FISKEPERIODE

6.5.1 Åpningsdato

De to siste årene har fisket etter leppefisk åpnet 17. juli på Sørlandet og Vestlandet og 31. juli nord for 62°N. I sin kunnskapsstøtte for 2020 sesongen anbefaler Havforskningsinstituttet å videreføre disse åpningsdatoene.

Fiskeridirektøren foreslår at fisket etter leppefisk åpner 17. juli 2020 på Sørlandet og Vestlandet og 31. juli 2020 nord for 62°N.

6.5.2 Sluttdato

I 2018 ble det for første gang innført stoppdato i fisket etter leppefisk. Da ble det satt en felles stoppdato for hele landet, 31. oktober kl. 20.00. Ordningen med stoppdato ble videreført i 2019, men satt til 20. oktober kl. 20.00. I sin kunnskapsstøtte for 2020 sesongen anbefaler Havforskningsinstituttet å videreføre at fisket avsluttes 20. oktober.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre reguleringsopplegget med en felles sluttdato for hele landet, og at den settes til 20. oktober 2020 kl. 20.00.

Det foreslås videre at det settes en siste frist for å tømme alle innretninger for mellomlagring av leppefisk og levere leppefisken til kjøper, og at denne settes til 23. oktober 2020 kl. 20.00.

Fisket etter leppefisk i åpen gruppe er regulert med maksimalkvoter, og fisket kan stoppes når kvoten er beregnet oppfisket. Dersom fisket etter leppefisk stoppes før 20. oktober, foreslås det at det gis en frist for levering av fanget fisk.

I de tilfeller fisket etter leppefisk blir stoppet, foreslås det at det settes en siste frist for å tømme alle innretninger for mellomlagring av leppefisk, og levere leppefisken til kjøper innen 72 timer fra en stopp i fisket.

Personer som fisker med ikke-merkeregistrert fartøy (fritidsfiskere) må ha tillatelse fra Fiskeridirektoratets regionkontor for å kunne delta i fisket etter leppefisk. Helt siden dette reguleringsiltaket ble innført, har den tillatelsen vært gyldig til og med 30. september eller til fisket er blitt stoppet. Fiskeridirektøren tilrår at denne praksis videreføres.

6.6 REDSKAPEN I FISKET ETTER LEPPEFISK

Havforskningsinstituttet anbefaler at minstemål og maksimalmål reflekterer de ulike artenes biologi, og at dette er spesielt viktig for berggylte. Tabell 4.1 i avsnitt 4 *Bestandssituasjonen* gir en oversikt over Havforskningsinstituttets råd for de enkelte artene.

Havforskningsinstituttets råd om endrede minste- og maksimalmål ble diskutert i reguleringsmøtet november 2018¹⁷. For berggylte anbefales det å endre minstemålet til 22 cm og å sette et maksimalmål på 28 cm, noe som gir et estimert «fangsttap» på ca. 60 %. Innsatsen må økes for å fange samme mengde berggylte til omsetning. Den økte innsatsen vil gi økt sortering og mange leppefisk vil sannsynligvis bli fanget i redskapen og gjenutsatt flere ganger. Økt innsats vil også øke bifangst av andre arter enn leppefisk.

Havforskningsinstituttet viser til at utsatt fisk har høy overlevelse. Det er imidlertid mange forutsetninger som skal være tilstede for god overlevelse ved gjenutsetting. Blant annet må sorteringen gjøres umiddelbart på fangststedet, fisken må gjenutsettes i fjæren på korrekt dyp på en slik måte at predatorer, som fugl og lyr, ikke får tak i fisken. Fordi det var nødvendig å diskutere dette temaet nærmere, var det enighet i reguleringsmøtet om å ha et eget møte som tok opp problemstillinger knyttet til utøvelse av fiske etter leppefisk. I dette møtet skulle blant annet minstemål og maksimalmål være tema¹⁸.

Innføring av maksimalmål vil medføre mer sortering av fangsten, og i møtet kom det frem ulike meninger når det gjaldt muligheten for leppefisken å overleve sortering. Næringen viste til at en risikerte at samme fisk ble fanget mange ganger i løpet av noen uker og en mente det ville medføre stor sannsynlighet for at fisken blir skadd og dør. Det er også en fare for at gjenutsatt leppefisk blir tatt av predatorer. Det er viktig å huske på at fiskerne har inntil 400 redskap de skal håndtere daglig, noe som gir relativt kort tid til behandling av det enkelte redskap. Fiskeridirektoratet uttrykte ønske om å utvikle innretninger som hindrer fangst som ikke skal omsettes å komme inn i redskapen.

Krav om fluktåpninger og inngangssperre (kryss) ble innført i 2015. Fordi redskapen ikke selekterer på art, og uttaket av leppefisk reguleres som én art er fluktåpningen tilpasset den minste av leppefiskartene. Tilsvarende har en tatt hensyn til de ulike artenes størrelse ved fastsetting av størrelsen på inngangssperren. Formålet med inngangssperre er å hindre andre arter enn leppefisk, for eksempel hummer, krabbe og større torsk å komme inn i redskapen. Eksisterende krav er at inngangen skal være mindre enn at en sylinder med diameter 70 mm kan trekkes gjennom inngangen. Mange benytter ovale innganger¹⁹, som gir en større åpning enn det en sirkelformet ring med diameter på 70 mm gir.

Havforskningsinstituttet har gjennomført forsøk med formål å anbefale justering av størrelsen på inngangsåpningene i fangstredskapen²⁰. Det er gjort ulike forsøk for å finne ut om størrelsen på inngangssperren kan forbedre seleksjonen, ved å hindre at berggylte over 28 cm går inn i redskapen. Gjennomførte forsøk viser at redusert størrelse på innganger i teiner er et effektivt tiltak for å redusere fangst av stor berggylte, og Havforskningsinstituttet anbefaler

¹⁷ Se diskusjonen i sak 20/2018.

¹⁸ Oppsummering fra møtet 20 februar 2019 ligger vedlagt.

¹⁹ Redskapsprodusentene leverer teiner med elliptiske innganger; 9 cm høye og 6 cm brede, tilpasset leppefiskartens kroppsform. Kilde: Havforskningsinstituttet 30.09.2019.

²⁰ Kunnskapsstøtte – anbefaling om redusert inngangsstørrelse i teiner i fisket etter leppefisk. Havforskningsinstituttet 2019. Vedlagt brev av 30. september 2019 fra Havforskningsinstituttet (jp. 19/65932).

derfor at utformingen på inngangen er avrundet og elliptisk og har en maksimal høyde på 7,5 cm og maksimal bredde på 6 cm. Siden det vil kunne forekomme berggylte større enn 28 cm i teiner med disse inngangene, understreker Havforskningsinstituttet at det også bør være et maksimalmål på 28 cm for berggylte.

Resultat fra delprosjektet *Fangst, mellomlagring og transport*²¹ viser at bifangst andelen fra andre arter enn målarten var mellom 4 og 10 prosent for teiner og mellom 5 og 12 prosent for ruser. Det var tydelige variasjoner i bifangst av andre arter enn leppefisk fra område til område. Data fra referansefiskere²² tyder på at bifangst av andre arter variere mye mellom områder og tid på året, og kan være betydelig for enkelte arter. Selv om bifangst kan synes lavt per redskap vil den store redskapsmengden som benyttes i fisket akkumulert sett gi en betydelig bifangst.

Fiskeridirektoratet mottar mange bekymringsmeldinger gjennom leppefisksesongen, og mange av disse meldingene er knyttet til bifangst av annen fisk eller skalldyr. Det er ikke tillatt å beholde bifangst i teiner og ruser som er satt ut til fangst av leppefisk, men flere meldinger uttrykker bekymringer i forhold til mengden bifangst av hummer, taskekrabbe, annen småkrabbe og torsk i redskapen og hvordan denne behandles. Mange er også opptatt av betydningen fisket etter leppefisk har for økosystemet. Blant annet er bruk av taskekrabbe, strandkrabbe og annen fisk til agn sannsynligvis omfattende.

I havressurslovens § 16²³ finner vi at all høsting og annen utnyttning av viltlevende marine ressurser skal skje så skånsomt som mulig. Loven sier videre at det kan fastsettes krav til utforming og bruk av høstingsredskaper for å redusere skadevirkningen på andre arter enn målarten. Fisket etter leppefisk må altså gjennomføres på en slik måte at ikke andre arter (enn målarten) blir unødig skadelidende.

Vi innførte krav til inngangssperre i 2015 for å ha en seleksjonsinnretning som hindret uønsket fangst å komme inn i redskapen, og fiskeridirektøren viste til at «kryss» er en relativ enkel innretning som gjennomførte forsøk viser at reduserer fangst av hummer. Som et føre-var tiltak ble inngangssperre påbudt, ved at «inngangssperre er ikke påkrevet dersom inngangen er mindre enn at en sylinder med 70 mm kan trekkes gjennom inngangen». I andre fiskeri der en fisker med teiner er det krav om at fluktåpningene er sirkelformet, og dette var også intensjonen bak regelen for redskap som er satt ut til fangst av leppefisk. Havforskningsinstituttet gjennomførte i 2015 fiskeforsøk for å evaluere effekten av innførte fluktåpninger og inngangssperre, og viste i sin kunnskapsstøtte for 2016 sesongen til at det er usikkert om inngangssperre og elliptiske kalveåpninger med kortakse rundt 70 mm hindrer fangst av hummer²⁴.

Fiskeridirektoratet har ønsket å fastsette krav til redskap som holder seg over en periode, slik at det blir enklere for næringen å planlegge fisket, og ikke stadig stå overfor endrede krav til redskapen. På møtet 20. februar 2019 ble det varslet om at det nå var på tide å se på redskapsbruken på nytt. Ut fra et helhetshensyn vil fiskeridirektøren foreslå et påbud om sirkelformet inngang som ikke har større indre diameter enn 60 mm. En sirkelformet inngang

²¹ Rapport fra Havforskningen Nr. 3-2014. Sluttrapport FHF-prosjekt#900609.

²² Gjengitt i Fiskeridirektoratets høringsnotat i 2015 «Høring – regulering av fisket etter leppefisk i 2015».

²³ § 16 Gjennomføring av hausting. «All hausting og annen utnyttning av viltlevende marine ressurser skal skje så skånsomt som mulig. Departementet kan fastsette forskrifter om gjennomføring av hausting, mellom annen ogg) utforming og bruk av haustingsredskaper for å redusere skadevirkninger på andre arter enn målartene.»

²⁴ Brev fra Havforskningsinstituttet av 19. januar 2016, 15/16109.

på 60 mm vil holde hummer over minstemål ute av redskapen²⁵. Den vil også hindre større krabbe og (kyst)torsk å komme inn i redskapen.

Berggylte er den best betalte fisken, og i 2019 utgjorde verdien av berggylte 20 % av totalverdien i fisket etter leppefisk. Havforskningsinstituttet anbefaler en oval inngangsåpning i kombinasjon med et minstemål på 22 cm og et maksimalmål på 28 cm. Både Fiskeridirektørens og Havforskningsinstituttets forslag innebærer et fangsttap på berggylte, men i en noe forskjellig størrelsesgruppe. Fiskeridirektørens forslag til inngangsåpning vil holde ute en større andel av stor berggylte enn den innretningen HI foreslår, og være et tiltak som ivaretar større individer og bidrar til en mer naturlig kjønnsandel. Samtidig vil den effektivt hindre hummer over minstemål å komme inn i redskapen, samt å hindre bifangst av andre arter og skalldyr. Dette er viktig for å sikre at fisket etter leppefisk er et bærekraftig fiske som står seg.

Det er viktig for fiskerne å kunne starte planlegging av fisket tidlig slik at alt utstyr er klart til fisket åpner. Redskapsprodusenter har også behov for å i god tid bestille inn redskap i tråd med regelverkets krav. For å unngå unødig tidsbruk, ønsker fiskeridirektøren å høre forslaget om inngang i reguleringsmøtet. Fiskeridirektøren ber om møtets synspunkt på dette.

Fiskeridirektøren foreslår krav til sirkelformet inngang med indre diameter som ikke er større enn 60 mm.

Leppefisk til omsetning fanges i teiner og ruser. Fiskerens valg av redskap kan være gjort på bakgrunn av når i sesongen det fiskes, hvilke arter og størrelse det fiskes etter og etter hvilken type habitat det fiskes i²⁶. Bruk av ruser er mer arbeidskrevende, og en bruker lengre tid på røktingen.

Tabell 6.6.1: Fangst av leppefisk (antall, 1000stk) fordelt på fangstområde og redskap i årene 2013-2019.

Fangstområde	Redskap	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sørlandet	Teiner	2 440	3 863	3 573	4 203	5 318	3 725	3 933
	Ruser	319	467	160	14	9	2	13
	Annet	5	20	4	54	20	20	8
Vestlandet	Teiner	8 154	10 557	12 475	12 565	16 044	10 572	11 145
	Ruser	921	761	130	59	177	238	168
	Annet	1	11	1	2	1	11	151
Nord for 62°N	Teiner	3 254	5 096	4 177	5 209	6 229	3 922	3 357
	Ruser	393	484	262	62	15	6	0
	Annet		7		4	4		22

Kilde: Fiskeridirektoratet 24. oktober 2019.

²⁵ Jf. § 33a Påbud om fluktåpninger for hummer og rømmingshull i teiner. Krav til minst en sirkelformet fluktåpning på hver side av redskapet (teiner). Åpningens diameter skal være minst 60 mm.

²⁶ Rapport fra «Arbeidsgruppe om bærekraftig uttak og bruk av leppefisk», 2014.

Fra tabell 6.6.1 ser vi at det fanges mindre leppefisk med ruser i 2019 enn i årene før. I Havforskningsinstituttets «Kunnskapsstøtte – anbefaling om redusert inngangsstørrelse i teiner i fisket etter leppefisk»²⁷ vises det til at ruser benyttes i relativt liten grad i dette fisket, og det er ikke gjennomført forsøk for å bedre seleksjonen av stor berggylte i ruser. Havforskningsinstituttet anbefaler at regelverket for ruser tilpasses endringer som gjøres for teiner. De viser videre til at det er viktig å redusere bifangst i ruser, siden tidligere studier har vist at ruser har en større andel bifangstarter, samt at tradisjonelle fluktåpninger for undermåls leppefisk er betydelig mindre effektive.

Havforskningsinstituttet viser videre til at en sirkulær rist på bakerste ring i ruseposen har gitt lovende resultater med hensyn til utsortering av små individer av leppefisk, og at det bør samtidig testes ut om mindre åpninger i fremste kalveåpning kan begrense bifangst av stor berggylte og fangst av andre uønskede bifangstarter som torsk, hummer og taskekrabbe.

Fiskeridirektoratet har innført flere reguleringstiltak hvor formålet har vært å redusere innblandingen av hummer, for å bidra til gjenoppbygging av hummerbestanden. Et av tiltakene er et generelt forbud mot å sette ut ruser på kyststrekningen fra grensen mot Sverige til og med Møre og Romsdal i perioden 1. mai – 1. oktober. Det er åpnet for at Fiskeridirektoratet etter søknad kan gi tillatelse til å benytte ruser i fisket etter leppefisk i denne perioden.

Vi ønsker at redskapen som benyttes i fisket etter leppefisk i størst mulig grad kun skal fiske mållarten, og at små fisk som går inn i redskapen får anledning til å svømme ut på fiskedypet. Ved gjennomføring av fiskerier i Norge er det et grunnleggende hensyn at utforming og bruk av høstingsredskaper skal forsøke å redusere skadevirkninger på andre arter enn mållartene. Høstingen av marine ressurser skal skje så skånsomt som mulig.

I fisket etter leppefisk blir ruser benyttet i begrenset omfang. Det er kommet mange bekymringsmeldinger inn til Fiskeridirektoratet om gjennomføringen av fisket etter leppefisk, hvor det gis tilbakemelding om det tas for mye leppefisk av uønsket størrelse og bifangst av andre arter. Fiskeridirektoratet ser det som formålstjenlig at redskapene som tillates i fisket etter leppefisk er så målrettede som mulig. Det foreslås derfor ut fra en helhetsvurdering at kun teiner, som anses å være mer målrettede, tillates i fisket etter leppefisk.

²⁷ Havforskningsinstituttet, 30.09.2019 (jp. 19/65932).

Tabell 6.6.2: Fangst (antall, 1000stk) av leppefisk fordelt på kvotegruppe og redskap i årene 2018 og 2019.

Kvotegruppe		Redskap	2018	2019
Lukket gruppe	Lukket gruppe	Teiner	16 375	16 484
		Ruser	188	126
		Annet	29	154
"Åpen gruppe"	Åpen gruppe	Teiner	1 300	1 165
		Ruser	36	30
		Annet		18
	Fritidsfiske	Teiner	315	351
		Ruser	15	23
		Annet		4
	Ungdomsfiske	Teiner	229	435
		Ruser	7	2
		Annet		5
Totalt			18 494	18 797

Kilde: Fiskeridirektoratet 24. oktober 2019.

Totalt er det i 2019 1 prosent av fangsten (i antall fisk) som tatt med ruser. Yrkesfiskerne som ønsker å benytte ruser i fisket etter leppefisk skal søke om dette hvert år. I lukket gruppe er det 10 fartøy som har meldt inn fangst fisket med ruser, og i åpen gruppe (merkeregistrerte fartøy) er det 9 fartøy som har registrert fangst fanget med ruser i 2019. I fisket etter leppefisk kan det fra et merkeregistrert fartøy ikke benyttes mer enn 100 teiner eller ruser til sammen på Sørlandet. På Vestlandet og nord for 62°N kan det ikke benyttes mer enn 400 teiner eller ruser til sammen. Fordi det benyttes relativt mye redskap bør fiskerne få en overgangsordning.

Fritidsfiskere (fiske fra fartøy som ikke er merkeregistrert) kan etter søknad delta i fisket etter leppefisk. Frem til nå har fritidsfiskerne fått tillatelse til å benytte ruser når de får tillatelse til å delta i fisket etter leppefisk. Fritidsfiskere kan ikke benytte mer enn inntil 20 teiner eller ruser til sammen. I 2019 er det 11 ikke-merkeregistrerte fartøy som har benyttet ruser og fisket 23.000 leppefisk til en verdi av 370.000 kroner. Fordi dette dreier seg om et lite antall redskap som skal erstattes, foreslår vi at regelen om ruseforbud innføres allerede fra neste år i fritidsfisket.

Fiskeridirektøren foreslår å fase ut bruken av ruser i fisket etter leppefisk.

Yrkesfiskere gis anledning til å benytte ruser frem til og med 2021.

For fritidsfiskere vil tillatelsen som gis fra 2020 kun inneholde tillatelse til å fiske leppefisk med teiner.

Fiskeridirektøren foreslår at årets regulering av redskapsmengde (yrkesfiskere) videreføres.

7 MELLOMLAGRINGSMERD²⁸

Fiskeridirektøren foreslår at krav til rapportering ved bruk av mellomlagringsmerd videreføres i 2020.

8 AGN

Det benyttes agn i teinene og rusene som brukes i fisket etter leppefisk, og mange egner med krabbe. Norges Fiskarlag viser i sitt innspill til at «i enkelte områder har det blitt påpekt merkbar nedgang i fangstene av taskekrabbe». Norges Fiskarlag anmoder derfor om at forskningen innhenter mer kunnskap om taskekrabbebestanden.

I brev av 7. oktober 2019 til Havforskningsinstituttet om taskekrabbe, ber Fiskeridirektoratet HI om å vurdere bestandssituasjonen på taskekrabbe basert på dagens kunnskap. Vi ber også om at mulige årsaker til eventuelle endringer i bestanden vurderes. Videre ber vi om eventuell tilgjengelig kunnskap om andre (små)krabber²⁹.

9 POSISJON OG FANGSTRAPPORTERING

Det er over en lengre tidsperiode kommet innspill om at fartøy som deltar i fisket etter leppefisk bør sende posisjonsdata til Fiskeridirektoratet. Bakgrunnen for dette er at fisket foregår spredt over store områder og at fartøyene raskt flytter seg mellom områder, noe som gjør det utfordrende å planlegge kontrollvirksomheten. I tillegg leveres fangsten direkte til oppdretter, og ikke på tradisjonelle mottaksanlegg, noe som gir utfordringer i kontrollsammenheng.

Fiskeridirektoratet har arbeidet med forslag til plan for utvidet datainnsamling fra fiskeflåten, med formål å samle inn bedre posisjons- og innsatsdata fra den minste flåten. Dette forslaget innebærer at alle fiskefartøy skal rapportere fangst, aktivitets og posisjonsdata elektronisk til Fiskeridirektoratet. Fartøy over 15 meter har i flere år vært pålagt å rapportere posisjon og fangst, og i brev av 17. september 2019 til Nærings- og Fiskeridepartementet sendte fiskeridirektoratet et oppdatert forslag til hvordan disse dataene skal samles inn fra fartøy under 15 meter.

Ved behandling av reguleringsforslaget for fisket i 2019, viste fiskeridirektøren til forslag om posisjons- og fangstrapportering som var sendt til departementet i september 2018. En ønsket ikke å foreslå krav til posisjonsrapportering i påvente av en evt. innføring av løsningen som var forelagt for departementet.

Innfasing av elektronisk fangst- og posisjonsrapportering vil tidligst kunne starte fra 2021. Av praktiske årsaker foreslo Fiskeridirektoratet en trinnvis innføring, og med den foreslåtte trinnvise innføringen skal fartøy under 10 meter inkluderes i siste innføringsrunde. Over 90 prosent av de merkeregistrerte fartøyene i fisket etter leppefisk er under 10 meter. Det vil

²⁸ «Høring om forslag om å innføre krav om rapportering ved bruk av mellomlagringsmerder i fisket etter leppefisk i 2019», Fiskeridirektoratet 20. mars 2019 (18/17673).

²⁹ Brev av 7. oktober 2019 til Havforskningsinstituttet. Vedlagt.

derfor være gjennomført mange fiskesesonger før disse fartøyene blir pålagt et krav om elektronisk fangst- og posisjonsrapportering i hht. forslaget som er oversendt departementet.

Evalueringer av fisket etter leppefisk viser at vi har behov for å følge opp at allerede innført regelverk etterlevs. Det er også et generelt økende krav i samfunnet om å følge fisket bedre opp. For å kunne gjøre dette på en hensiktsmessig måte mener fiskeridirektøren at rapportering av posisjon er et av verktøyene vi har behov for, og i fisket etter leppefisk har vi behov for posisjonsrapportering allerede fra 2020-sesongen. For å få dette til foreslår fiskeridirektøren derfor å innføre krav om at fartøy som skal delta i fisket etter leppefisk skal være utstyrt med typegodkjent automatisk identifikasjonssystem (AIS, klasse A eller B). Dette er en overgangsløsning som skal gjelde frem til eventuelle nye krav til posisjonsrapportering innføres (jfr. forslag vist til i teksten over).

Mange fartøyeiere har allerede investert i AIS utstyr av sikkerhetsmessige årsaker, og vi ser kravet til AIS som en overkommelig investering for fiskerne. I gjennomsnitt hadde et fartøy i lukket gruppe en fangstinntekt av leppefisk på 740.000 kroner i 2019. Tilsvarende gjennomsnittlige fangstinntekt av leppefisk var 85.000 kroner for merkeregistrerte fartøy som deltok i åpen gruppe. Fritidsfiskere har anledning til å omsette fangst for inntil kr 50.000, og fritidsfiskerne fisket og landet leppefisk for tilsammen 5,9 millioner kroner i 2019. Posisjonsrapportene vil kunne bidra til en mer effektiv og målrettet ressurskontroll, samtidig som det blir færre muligheter for fiskerne og kjøperne å innrette sin aktivitet på siden av det etablerte regelverket. Fiskeridirektøren foreslår tilsvarende krav som i regulering av kongekrabbe i kvoteregulert område;

Fiskeridirektøren foreslår at alle fartøy som skal delta i fisket etter leppefisk skal være utstyrt med AIS, klasse A eller B.

AIS systemet skal være aktivt til enhver tid så lenge fisket etter leppefisk er åpent, med mindre:

- internasjonale avtaler, regler eller standarder åpner for beskyttelse av navigasjonsopplysninger.
- Strømtilførselen må brytes grunnet vedlikehold av systemet, verkstedsopphold eller når fartøyet skal ligge uvirksomt i mer enn 14 dager.

Det skal sendes melding til Fiskeridirektoratet før strømmen brytes. Når strømmen til AIS systemet er brutt kan ikke fartøyet endre posisjon.

10 UNGDOMSFISKE

Ungdomsfiskeordningen gir ungdom mellom 12 og 25 år adgang til å drive fiske i sommerferien. I 2017 ble ordningen utvidet til også å omfatte fiske etter leppefisk ved at deltakelsen i fisket etter leppefisk ble omfattet av deltakerforskriften for 2017. Før 2017 har ungdom kunnet delta i fisket etter leppefisk gjennom fritidsfiskeordningen. Gjennom ungdomsfiskeordningen kan en, til forskjell fra fritidsfiskeordningen, delta med merkeregistrert fartøy.

Tabell 10.1: Fangst (antall, 1000 stk) og fangstverdi (1000 NOK) fordelt på fangstområde og kvotegruppene fritidsfiske og ungdomsfiske i årene 2018 og 2019.

		Fangst		Fangstverdi	
Fangstområde	Kvotegruppe	2018	2019	2018	2019
Sørlandet	Fritidsfiske	78	97	894	1 311
	Ungdomsfiske	52	67	642	866
Vestlandet	Fritidsfiske	199	199	2 895	3 042
	Ungdomsfiske	178	363	2 801	5 850
Nord for 62°N	Fritidsfiske	53	82	788	1 618
	Ungdomsfiske	7	12	118	172

Fiskeridirektoratet 24. oktober 2019.

I 2019 ble det innenfor ungdomsfiskeordningen fisket totalt 440.000 leppefisk til en fangstverdi på nesten 7 millioner kroner.

For å drive fritidsfiske etter leppefisk fra ikke-merkeregistrerte fartøy må det søkes Fiskeridirektoratets regionkontor om særskilt tillatelse. Det er videre et vilkår for at slik tillatelse gis at det foreligger en leveringsavtale med godkjent kjøper og at fartøyet er registrert i Småbåtregisteret hos Redningsselskapet eller i Skipsregistrene. I 2018 vurderte Fiskeridirektoratet det som naturlig at tilsvarende regel skulle gjelde for de som fisket under ungdomsfiskeordningen og det ble stilt krav til at fartøyene var registrert i Småbåtregisteret hos Redningsselskapet.

Ved fastsettelsen av ny forskrift for ungdomsfiskeordningen i 2019 sendte Fiskeridirektoratet innspill til departementet om å ta inn denne tolkningen i forskriftsteksten. Det ble ikke tatt inn et vilkår i forskriften om at ikke-merkeregistrerte fartøy måtte være registrert i Småbåtregisteret til Redningsselskapet eller Skipsregisteret. Fiskeridirektoratet har derfor ikke oversikt over antall fartøy som har deltatt under ungdomsfiskeordningen i fisket etter leppefisk for 2019.

På Vestlandet ser vi en dobling i fangst av leppefisk under ungdomsfisket fra 2018 til 2019. Det vises til at en tredjedel av ungdommene på Vestlandet har fangstregistrering med «V 2019UK» i Fiskeridirektoratets Landings- og sluttseddelregister. Regelen om at omsetningsgrensen gjelder også når samme person eller de samme personene bruker flere fartøy, er det ikke mulig å ha oversikt over. Av denne årsaken ønsker fiskeridirektøren å foreslå at kravet om at fartøy som skal delta under ungdomsfiskeordningen i fisket etter leppefisk i 2020 skal være registrert i Småbåtregisteret til Redningsselskapet eller i Skipsregisteret.

11 RØMMINGSHULL

Se vedlagte notat fra Havforskningsinstituttet (per 4. november 2019).